

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р инж. Петър Кръстев Шишков

на

ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

представен за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в областна висше образование 5. „Технически науки“, професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия“ по докторска програма „Техника и технология на взривните работи – производство на взривни материали“.

Тема на дисертационния труд: „Превенция на терористични атаки с взривни вещества срещу хора и критична инфраструктура“.

Автор: маг. инж. Здравка Георгиева Моллова

Научен ръководител: проф. дн инж. Валери Емилов Митков

Основание за представяне на настоящата рецензия

Настоящата рецензия се изготвя на основание решение на Факултетния съвет на МТФ от 10 и 11.02.2021 г., Заповед № Р-295/12.04.2021 г. на Ректора на МГУ „Св. Иван Рилски“- София и решение на Първото заседание на Научно жури, състояло се на 14.04.2021 г.

Докторантът е отчислен с право на защита със заповед на Ректора на МГУ „Св. Иван Рилски“ – София № Р – 294/12.04.2021 г. Представеният от маг. инж. Здравка Георгиева Моллова комплект материали е в съответствие с чл.4 на Закона за развитието на академичния състав в Република България, чл.30 от Правилника за неговото прилагане и чл. 36 от Правилата и процедурите за приемане и обучение на докторанти и придобиване на ОНС „доктор“ и НС „доктор на науките“ в МГУ „Св. Иван Рилски“ и съгласно Решение на ФС на МТФ от 08.04. – 09.04.2021 г. (Протокол № 6).

1. Документи и материали, представени от докторанта

За откриване на процедура за защита на дисертационния труд докторантът е представил следните документи: 1) Заявление за разкриване на процедура по защита на дисертационен труд (вх. № ССПМ 1676/13.04.2021 г.); 2) Протокол от разширен катедрен съвет (№ 05/06.04.2021 г.); 3) Автобиография; 4) Заповед за зачисляване (№ Р-610/31.05.2018г.); 5) Удостоверение за положени изпити ССПМ № 339-2021 от 07.04.2021 г.; 6) Заповед за отчисляване (№ Р-294/12.04.2021 г.); 7) Заповед № Р-295/12.04.2021 г. за утвърждаване състава на научното жури; 8) Диплома за завършено висше образование; 9) Научно - приложни приноси; 10) Списък на публикациите, свързани с дисертационния труд; 11) Списък и копия от публикациите, свързани с дисертационния труд; 12) Дисертационен труд; 13) Автореферат; 14) Електронен носител с материали по процедурата.

2. Информация за допустимост на процедурата:

Дисертационният труд е докладван и обсъден на заседание на Разширен катедрен съвет към Катедра „Подземно строителство“ на 06.04.2021 г. Разширеният катедрен съвет единодушно предлага на ФС на МТФ докторанта да бъде отчислен с право на защита и да се пристъпи към разкриване на процедура за защита на дисертационния труд.

На 08 и 09.04.2021г. (Протокол № 6 –Уч.2020/2021 г.), на заседание на ФС на МТФ, е взето Решение за отчисляване от докторантура на маг. инж. Здравка Георгиева Моллова и да се открие процедура за защита на дисертационния труд.

Обобщените в табл. 1 данни от представените материали за научната и публикационна дейност на дисертанта показват, че тя покрива минималните национални и институционални наукометрични показатели за придобиване на ОНС „доктор“.

Таблица 1. Наукометрични показатели за придобиване на ОНС „доктор“

Показатели	Минимално изискване	Изпълнени от дисертанта
Група А	50 точки	50 точки
Група Г	30 точки	40 точки
Общо:	80 точки	90 точки

В проведената до момента административна процедура не се откриват нарушения или пропуски. Анализът на наличната документация показва, че докторантът отговоря на формалните изисквания за придобиване на ОНС „доктор“, определени в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение и Правилата и процедурите за приемане и обучение на докторанти и придобиване на ОНС „доктор“ и НС „доктор на науките“ в МГУ „Св. Иван Рилски“.

3. Кратки творческо-професионални данни за докторанта

Здравка Моллова се дипломира през 2007-ма година във Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ като магистър по Международни политически отношения и сигурност. През 2014-та година постъпва на работа в МГУ „Св. Иван Рилски“ – гр. София. Като старши експерт, отговаря за организацията и координацията на всички дейности по административното обслужване на курсистите и преподавателите във Висшата школа за подготовка на персонал за взривни работи (ВШППВР). През 2016-та година завършва магистратура по „Национална сигурност и отбрана“ във Факултет „Национална сигурност и отбрана“ при Военна Академия „Георги С. Раковски“. Още по време на следването си тя придобива свидетелство за правоспособност за „Ръководител взривни работи“ във ВШППВР при МГУ „Св. Иван Рилски“.

4. Актуалност на темата:

Актуалността на изследвания проблем произтича от текущото състояние на съвременната среда за сигурност и степента на антитерористична осигуреност на военните и гражданските обекти от националната инфраструктура. Рецензираната разработка е актуална и значима както в теоретичен, така и в практически аспект, предвид нарастващата заплаха от терористични действия с използването на ВВ, при които са пряко застрашени живота и здравето на персонала обитаващ инфраструктурата на отбраната и на всички цивилни лица, обитаващи конвенционалните граждански обекти.

Актуалността се свежда до повишаването на изискванията в световен план към:

- стратегиите за превенция и прилагането на мерки за смекчаване на последиците от взрив на експлозиви в близост до сгради;

- периодичното актуализиране на мерките за защита на обекти от критичната инфраструктура, в унисон с променящите се възможности за атака от терористи;

- разработката на интегриран подход за обезпечаване на сигурността на критичната инфраструктура и на единен критерий за защита срещу инциденти от случаен характер.

Всичко това показва **значимостта** на извършената научно – изследователска и експериментална работа по изследването на въздушните ударни вълни (ВУВ) при взривяване на взривни вещества, които са един от основните инструменти на терористичните атаки, насочени към обекти на КИ и населението. Определянето на параметрите на ВУВ е от съществена важност за опазването на здравето на хората и недопускане разрушаването на КИ.

По мое мнение темата на дисертационния труд е актуална и интересна, както от научна, така и от приложна гледна точка.

5. Структура и обем на дисертационния труд:

Представеният за рецензия труд е в обем от 184 страници и съдържа следните раздели: увод, четири глави, основни изводи, заключение, научни и научно-приложни приноси, списък със собствени публикации по темата и списък на използваната литература от 102 източника (47 на кирилица и 55 на латиница). Работата включва 58 фигури и 30 таблици.

6. Съдържание на дисертационния труд:

В **увода** се обосновава актуалността на поставената цел и кратко се представят задачите, чрез решаването, на които се постига целта на дисертационната работа.

Целта е да бъдат оптимизирани безопасните отстояния при терористични атаки с ВВ за хора и обекти от критичната инфраструктура. За доказване на научноизследователската си хипотеза и дефинираните проблеми в областта на

защита на хора и обекти от критичната инфраструктура подложени на взривно въздействие, докторантът поставя своите изследвания в логическа и научнообоснована рамка от основна цел и амбициозен, но реалистичен и изпълним комплекс от научноизследователски задачи. В изпълнение на следваната цел на дисертацията и свързаните с нея изследвания по направленията на поставените задачи, докторантът предоставя във всяка от главите на дисертацията конкретни изводи от проведените анализи и предложения.

В първите три глави са отразени теоретичните основи на изследвания проблем и конкретни резултати и анализи по темата на дисертационната работа, проучени от световния опит по проблема. Втората част на трета глава и цялата четвърта глава са посветени на разработки и проведени експериментални изследвания. Като цяло, тезиса е структуриран правилно, съдържанието съответства на поставените цел и задачи. Текстът е написан на добър стил, достъпен за широка група специалисти и потребители.

Първа глава. Направен е систематичен анализ към определени концептуални въпроси на протекцията на съвременната критична инфраструктура. Изяснени са причините за нарастващото внимание на правителствата и международните организации към защитата на част от инфраструктурата в държавите. Направен е и секторен анализ на избрани държави, с цел изтъкване на уникалните и сходни характеристики при всяка от тях. Задълбочено са разгледани правните актове, както и изискванията в нормативната уредба, отнасящи се до защитата на критичната инфраструктура.

Положително впечатление за изследователския потенциал на кандидата прави факта, че е провела проучванията измежду разнообразни чуждоезични източници от три континента.

Втора глава. Тук са изследвани параметрите на ударните въздушни вълни, приведени са формули, графики и диаграми, за изчисляване на свръхналягането, импулса и безопасните разстояния. Разгледани са параметрите и границите на деформация на конструкциите подложени на взривно въздействие. Обобщени са принципите на взривозащитно проектиране и основните подходи за подобряване на взривоустойчивостта на сгради и конструкции.

Трета глава. С цел повишаване устойчивостта на сгради и конструкции срещу взривни въздействия, в трета глава е разработен модел за анализ, количествена оценка и визуализиране на взривното въздействие върху построени обекти зад твърди или чупливи взривозащитни стени. Този модел позволява ефективно и точно анализиране и сравняване на всички възможни варианти за проектиране, за да се избере оптималното проектно решение, което минимизира рисковете за безопасността на персонала в сградите и конструкциите от заплахата от взрив.

Четвърта глава. На базата на известни данни и проведени научни експерименти са предложени нови зависимости и коефициенти за определяне на безопасните зони за остъклените на сгради подложени на въздействието на УВВ за количества експлозиви до 10000 kg. Чрез научен практически експеримент е проверена верността на предложените коефициенти и формули. Проверката доказва верността на теоретичните изчисления. Извършените теоретични и научно-практически изследвания позволяват да се определи с достатъчна точност минималното разстояние за евакуация на лицата при различни видове „коли-бомби“. В практически аспект, това конкретизира разстоянията за „отцепване“ на районите, застрашени от терористични атаки с ВВ, гарантиращи надеждно безопасността на хората.

Заклучение. В този раздел, авторът обобщава основните резултати и изводи от своя дисертационен труд, приносите на дисертационния тезис, като те са добре формулирани и отразяват същността на постигнатото в дисертационната работа.

7. Характеристика и оценка на дисертационния труд:

Заглавието на дисертационния труд напълно отговаря на същността на проведените изследвания и цялостното изложение в дисертацията. Литературният обзор притежава логическа последователност и показва широката осведоменост на автора по разработваната тематика. Благодарение на много добре балансираната структура на дисертацията, отделните глави дават възможност за едно задълбочено представяне и интерпретиране на получените резултати.

Оценката ми по всички части на дисертационния труд е положителна. Отделните глави на труда са добре синтезирани и отразяват многоаспектния характер на изследването. Те са добре структурирани и коректно представят получените научно – приложни резултати, синтезирано изложени в основните изводи на дисертационния труд. Характерът на научните приноси се изразява в приложението на получените резултати в практиката и реализиране на икономически ефект.

Тематичната насоченост на дисертационния труд е в съответствие с професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия” по докторска програма „Техника и технология на взривните работи – производство на взривни материали“.

По темата на дисертацията са публикувани 2 самостоятелни статии. В направените публикации са отразени научните резултати от дисертационния труд. Наукометричните показатели на докторанта отговарят на изискванията заложи в “Правила и процедури за приемане и обучение на докторанти и придобиване на образователната и научна степен “доктор” и научната степен “доктор на науките” в МГУ „Св. Иван Рилски“.

8. Оценка на автореферата:

По съдържание и качество авторефератът на дисертационния труд напълно отговаря на изискванията и пълноценно отразява същността и специфичните елементи и особености на дисертацията. Авторефератът в достатъчна степен представя основната информация, свързана с целите, задачите, същността на труда, получените резултати, изводите, приносите и двете публикации по дисертацията.

9. Критични бележки и препоръки:

Представеният ми дисертационен труд като цяло е оформен много добре и нямам забележки от съдържателна гледна точка. Допуснати са незначителен брой технически грешки при изготвянето на материала. Препоръчвам на автора, предвид актуалността на разглежданата проблематика, да продължи успешната си изследователска и публикационна дейност в избраното от него научно направление, тъй като в тази област съществуват множество нерешени проблеми.

10. Заключение:

Като цяло дисертационният труд на маг. инж. Здравка Георгиева Моллова на тема „Превенция на терористични атаки с взривни вещества срещу хора и критичната инфраструктура“ е написан много добре. Логично и последователно е изложена извършената експериментална работа. Докторският тезис и представените по темата публикации отговарят на изискванията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия” по докторска програма: „Техника и технология на взривните работи - производство на взривни материали”.

Всичко това ми дава основание да предложа на почитаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на научната и образователна степен „доктор“ на маг. инж. Здравка Георгиева Моллова.

гр. София,
19.04.2021 г.

Рецензент:
/доц. д-р инж. Петър Шишков/